

**Xalqaro standartlar to‘g‘risida
MA’LUMOT**

Standart nomi	Standart mazmuni va talablari	Talab etiladigan davlatlar
<p>Global GAP</p> 	<p>Global G.A.P (Good Agricultural Practice – GAP)- – yetishtirilgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlarining xavfsizligini hamda ularning mavjud sifat va texnik talablarga mos kelishini ta‘minlash uchun tan olingan xalqaro standartlar tizimidir.</p> <p>Global G.A.P – qishloq xo‘jaligi, suv xo‘jaligi va gulchilikda xavfsiz va mas‘uliyatli ishlab chiqarish jarayonlari uchun 20 dan ortiq standartlarni o‘z ichiga olgan aqlli ferma xavfsizligi yechimlari brendi.</p> <p>Kuchli uchinchi tomon sertifikatlash tizimiga asoslangan sertifikatlashtirishga kompleks yondashuvimiz sanoat mutaxassislari bilan keng qamrovli hamkorlik natijasida ishlab chiqilgan va hozirda 130 dan ortiq mamlakatlarda 200 000 dan ortiq ishlab chiqaruvchilarni qamrab oladi.</p> <p>Global GAP standartining 6 versiya mavjud.</p> <p>Oziq-ovqat va qishloq xo‘jaligining qo‘ydagi sohalarida qo‘llaniladi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - o‘simchilik mahsulotlar; - meva va sabzavotlar; - chorvachilik mahsulotlar; - akvaekinlar. <p>Global G.A.P standartning asosiy elementlariga quyidagilar kiradi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ishlab chiqarishdagi xavflarni tahlil qilish; • mehnatni muhofaza qilish va ishlab chiqarish sanitariyasi; • atrof muhitni muhofaza qilish; • mahsulotlarni kuzatib borish va qaytarish tartibotlari; • ekin materialining kelib chiqishi va sifati; • qishloq xo‘jalik mahsulotlarini ishlab chiqarish uchun tuproqning yaroqliligi; • tuproqni tahlil qilish va tuproqni o‘g‘itlash uchun ishlab chiqilgan tizimning mavjudligi; • suv, pestitsidlar va qattiq materiallar qoldig‘i, mikroflorani tahlil qilish; • o‘simliklarni himoya qilishning integratsiyalangan tizimini joriy etish va qo‘llash; • mahsulotlarni yig‘ib olish, qayta ishlash va saqlash bo‘yicha tadbirlarni olib borish. <p>Global G.A.P yo‘riqnomalari, standartlari va qoidalari katta imtiyozlarga egadirlar.</p> <ul style="list-style-type: none"> - mahsulot sifatining oshirilishi va oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlash; - bozorlarga kirishni yengillashtirish; - qo‘llanilishi taqiqlangan pestitsidlarni ishlatish xavflarini kamaytirish; - tarkibida kimyoviy va zaharlovchi moddalar qoldig‘ining chegaraviy miqdorini nazorat qilish. 	<p>Evropa Ittifoqi, Yaponiya, Koreya, AQSh, Angliya, Turkiya</p>

	<p>Shuningdek, sertifikatlangan ishlab chiqaruvchi hozirgi kunda GLOBALG.A.P. bo'yicha sertifikatlanishni talab qiluvchi xalqaro chakana savdo tarmoqlariga o'z mahsulotini sotishda ustuvorliklarga ega.</p>	
<p>Organic</p> 	<p>Organic - bu agroekotizim salomatligini, jumladan, biologik xilma-xillik, biologik sikllar va tuproq biologik faolligini rag'batlantiradigan va kuchaytiruvchi ishlab chiqarishni boshqarish tizimining yaxlitligini ta'minlovchi xalqaro standartdir.</p> <p>Organic standarti qishloq xo'jaligi sohasida qo'llaniladi va tashqi manbalardan foydalanishni minimallashtirish va sintetik o'g'itlar va pestitsidlardan foydalanishni bekor qilishga asoslangan.</p> <p>Organic - bu organik sertifikat sifatida ham tanilgan. Mahsulotning organik ishlab chiqarish talablariga javob berishini tasdiqlovchi hujjat. Bu korxonaga katta foyda keltiradigan ixtiyoriy muvofiqlik sertifikati.</p> <p>Hujjat korxonada organik ishlab chiqarish tizimi joriy etilgani, uning xalqaro talablarga javob berishi va muvaffaqiyatli faoliyat yuritayotganidan dalolat beradi. Tadbirkor oziq-ovqat, maishiy kimyo, kosmetika, qurilish mahsulotlari va boshqa ko'p narsalarni ishlab chiqarsa, bunday tizimni amalga oshirishi mumkin.</p> <p>Tizimni joriy qilgandan so'ng, korxona nafaqat Organik sertifikat oladi, balki tovarlar va ularning qadoqlarida, qo'shimcha hujjatlarda va reklamada joylashtirilishi mumkin bo'lgan tegishli belgidan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi.</p> <p>Korxona quyidagi imtiyozlarni oladi:</p> <p>Avvalo, ekologik xavfsizlik tamoyillari va organik ishlab chiqarish kontseptsiyasi atrof-muhitga g'amxo'rlik qilish va sayyoramizni himoya qilish imkonini beradi. Barcha ishlab chiqarish tovarlarni samarali ishlab chiqarishga moslashtiriladi, lekin shu bilan birga resurslar imkon qadar saqlanib qoladi va zararli va xavfli aralashmalar ishlatilmaydi.</p> <p>Korxona o'z mahsulotlarini xalqaro bozorlarga chiqarish imkoniyatiga ega bo'ladi va o'z mahsulotining muvaffaqiyatiga ishonch hosil qilishi mumkin. Xususan, Yevropa bozorlarida "Organik" belgisi nafaqat ekologik xavfsizlikning dalili, balki mahsulotga talab yuqori bo'lishining kafolatidir.</p> <p>Investitsion jozibadorlikni oshirish - sertifikat berilgandan so'ng, xorijiy investorlar ayniqsa yuqori qiziqish uyg'otadi.</p> <p>Atrof-muhitni muhofaza qilish va ishlab chiqarish parametrlarining global ekologik xavfsizlik standartlariga muvofiqligi ustuvor bo'lgan yirik korxonalar bilan shartnomalar tuzish.</p> <p>Davlat buyurtmalarini olish imkoniyatini oshirish, mintaqaviy, milliy va xalqaro miqyosdagi ko'rgazma va tenderlarda muvaffaqiyatli ishtirok etish.</p>	<p>Evropa, Osiyo, Yaqin Sharq, AQSh, Kanada, Angliya, Avstraliya</p>

	<p>Korxona imijini mustahkamlash, bozorda juda qulay imidj yaratish.</p> <p>Majburiy ruxsatnomalarni olishda soddalashtirish.</p>	
<p>OEKO-TEX® STANDARD 100</p> 	<p>OEKO-TEX® STANDARD 100 - bu to'qimachilik va charm-poyabzal mahsulotlarining tarkibida inson salomatligi uchun xavfli moddalar yo'qligini sinovdan o'tkazish va sertifikatlashning tizimidir.</p> <p>OEKO-TEX® standartining umumiy tahlili 100 dan ortiq mezonlar, jumladan, nafaqat ishlab chiqarishda taqiqlangan moddalarni, balki potensial xavfli moddalarni ham o'rganish asosida amalga oshiriladi.</p> <p>Sinov muvaffaqiyatli yakunlangandan so'ng, OEKO-TEX® sertifikatini 12 oy muddatga beriladi, shundan so'ng kompaniya sertifikatning amal qilish muddatini uzaytirish uchun ariza berishi mumkin. Bunday holda, baholash jarayoni mutlaqo qayta o'tkaziladi.</p> <p>OEKO-TEX® STANDARD 100 afzalliklari.</p> <ul style="list-style-type: none"> - OEKO-TEX® mezonlari taqiqlangan azo bo'yoqlar, formaldegid, pentaklorfenol, kadmiy, nikel va boshqalarni, shuningdek, hozirgi vaqtda qonun bilan tartibga solinmagan bo'lsa ham, sog'liq uchun xavfli bo'lgan ko'plab kimyoviy moddalarni hisobga oladi; - OEKO-TEX® bo'yicha sertifikatlangan barcha mahsulotlar REACH talablariga javob beradi (EIning "Kimyoviy moddalarni davlat ro'yxatidan o'tkazish, ekspertizadan o'tkazish, litsenziyalash va tartibga solish tartibi" texnik reglamenti); - Ko'pgina chakana sotuvchilar va tovar ishlab chiqaruvchilari asosan OEKO-TEX® ga asoslangan cheklangan moddalar ro'yxatiga (RSL) rioya qilishni talab qiladilar va natijada ular har qanday qo'shimcha sinovlar o'rniga STANDARD 100 oldindan sertifikatlarini qabul qiladilar; - OEKO-TEX® modulli tuzilishga ega. Mahsulotlar qayta ishlashning istalgan bosqichida sinovdan o'tkazilishi va sertifikatlanishi mumkin. Dastlabki bosqichdagi sertifikatlardan foydalanib, siz sinov xarajatlarini tejaysiz; - Aloqa vositasi sifatida global standartlashtirilgan OEKO-TEX® belgisidan foydalanish va potensial mijozlaringizga iste'molchilar huquqlarini himoya qilish haqida qayg'urayotganingizni ko'rsatadi; - Doimiy sifat nazorati; - Bundan tashqari, Xaridor uchun OEKO-TEX® sertifikatga ega muntazam yetkazib beruvchilarni qidirish uchun xalqaro platforma mavjud; 	<p>Evropa Ittifoqi, Yaponiya, Koreya, AQSh, Angliya</p>
WRAP	<p>WRAP (Worldwide Responsible Accredited Production)</p> <ul style="list-style-type: none"> - butun dunyoda e'tirof etilgan mustaqil sertifikatlash dasturi bo'lib, tikilgan mahsulotlar, kiyim-kechak va poyabzallar uchun axloqiy va mas'uliyatli ishlab chiqarishni ta'minlashga yordam beradi. Bu barcha ishlab chiqarish ob'ektlarida axloqiy, 	AQSh

insonparvar va qonuniy shart-sharoitlar va amaliyotlarni targ'ib qiluvchi mustaqil, notijorat tashkilotdir.

WRAP auditi zavodning WRAPning **12** ta **tamoyiliga** muvofiqligini har tomonlama baholash bo'lib, mehnat amaliyoti, atrof-muhitga ta'sir va qonunchilikka rioya qilish kabi masalalarni o'z ichiga oladi. Audit zavod faoliyatining barcha jihatlarini, ishchilarning salomatligi va xavfsizligidan tortib atrof-muhit sharoitlarini baholaydi va zavod **WRAP** standartlariga muvofiqligini baholaydi.

WRAPning 12 tamoyiliga quyidagilar kiradi:

- Qonunlar va ish joyidagi qoidalarga rioya qilish;
- Majburiy mehnatni taqiqlash;
- Bolalar mehnatini taqiqlash;
- Ta'qib qilish yoki suiiste'mol qilishni taqiqlash;
- Kompensatsiya va imtiyozlar;
- Ish vaqti;
- Diskriminatsiyani taqiqlash;
- Salomatlik va xavfsizlik;
- Birlashish va jamoaviy bitimlar erkinligi;
- Atrof-muhit;
- Bojxona qoidalariga rioya qilish;
- Xavfsizlik.

WRAP sertifikatini **kiyim-kechak, poyabzal va tikuvchilik sanoatida ishlab chiqaruvchilar va xaridorlar uchun bir qancha imtiyozlarni beradi.**

Ishlab chiqaruvchilar uchun **WRAP** sertifikatini mehnat sharoitlarini yaxshilashga, xavflarni kamaytirishga va xodimlarning ruhiy holatini oshirishga yordam beradi. Qabul qiluvchilar uchun **WRAP** sertifikatini ular sotib olayotgan mahsulotlar ijtimoiy mas'uliyatli va axloqiy tarzda ishlab chiqarilganligiga ishonch hosil qiladi. Bu, shuningdek, ta'minot zanjiri xatarlarini kamaytirishga yordam beradi va mas'uliyatli manbalardan foydalanish majburiyatini namoyish qilib, brend obro'sini oshiradi.

WRAP axloqiy va mas'uliyatli ishlab chiqarishni har tomonlama baholashdan tashqari, **C-TPAT** xavfsizlik auditi talablarini ham o'z ichiga oladi. Bu **WRAP** sertifikatiga ega bo'lgan ishlab chiqaruvchilarga qo'shimcha tekshiruvdan o'tmasdan **AQSh**dagi brendlar va chakana sotuvchilarga sotish imkonini beradi.

BSCI — bu Bryusselda joylashgan notijorat tashkilot bo'lgan tashqi savdo uyushmasi (FTA) tomonidan ishlab chiqilgan tashabbusdir. BSCI maqsadi jahon savdosida ijtimoiy javobgarlik monitoringini joriy etish orqali yetkazib beruvchi mamlakatlar faoliyatini barqaror ravishda yaxshilash uchun zamin yaratishdir. BSCI ta'minotchilarning ijtimoiy faoliyatini doimiy ravishda takomillashtirishga yo'naltirilgan bo'lib, bu sohada ilg'or tajribalarni joriy etishga yetaklaydi.

Evropa Ittifoqi,
Yaponiya, Koreya,
AQSh, Angliya,
Turkiya

	<p>BSCI axloq kodeksi BMTning Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi qoidalariga, Xalqaro mehnat tashkiloti, BMTning bolalar huquqlari va ayollarga nisbatan kamsitishlarning barcha shakllariga barham berish to'g'risidagi konvensiyalari, BMTning Global shartnomasi, xalqaro miqyosdagi kompaniyalar uchun OECD tavsiyalari va boshqa tegishli xalqaro shartnomalarga asoslanadi.</p> <p>BSCI talablari asosida sertifikatlash bu muvofiqlikni tasdiqlash protsedurasi bo'lib, u orqali ishlab chiqaruvchidan va iste'molchidan mustaqil tashkilot mahsulotning belgilangan talablarga javob berishini yozma ravishda tasdiqlaydi.</p> <p>Auditdan muvaffaqiyatli o'tgandan so'ng, kompaniya BSCI sertifikatini oladi, bu unga bir qator afzalliklarni beradi, xususan, audit ma'lumotlari saqlanadigan etkazib beruvchilar ma'lumotlar bazalariga kirish, transmilliy kompaniyalar bilan hamkorlik qilish, o'z mahsulotlarini ilgari surish orqali ta'minot zanjirini doimiy ravishda kuzatib borish qobiliyati.</p>	
<p>GOTS</p> 	<p>GOTS butun to'qimachilik ta'minot zanjirining mustaqil sertifikatlanishi bilan tasdiqlangan, ekologik va ijtimoiy mezonlarni o'z ichiga olgan organik tolalar uchun to'qimachilik mahsulotlarini qayta ishlash bo'yicha dunyo bo'ylab yetakchi standart hisoblanadi.</p> <p>GOTS yetakchi xalqaro standartlarni o'rnatuvchilar – Organik Savdo Uyushmasi (AQSh), Yaponiya Organik Paxta Assotsiatsiyasi, Xalqaro Tabiiy To'qimachilik Assotsiatsiyasi (Germaniya) va Tuproq Uyushmasi (Buyuk Britaniya) tomonidan to'qimachilikning organikligini ta'minlash uchun xalqaro miqyosda tan olingan talablarni aniqlash uchun ishlab chiqilgan. , daladan tayyor mahsulotlarga.</p> <p>GOTS sertifikatiga ega yakuniy mahsulotlar tolali mahsulotlar, iplar, matolar, kiyim-kechaklar, uy matolari, matraslar, shaxsiy gigiena vositalari, shuningdek, oziq-ovqat bilan aloqa qiladigan to'qimachilik va boshqalarni o'z ichiga olishi mumkin.</p> <p>Asosiy talablar genetik jihatdan o'zgartirilgan organizmlar (GMO), o'ta xavfli kimyoviy moddalar (masalan, azo bo'yoqlar va formaldegid) va bolalar mehnatidan foydalanishni taqiqlash kiradi, shu bilan birga kuchli ijtimoiy muvofiqlikni boshqarish tizimlari va oqava suvlarni tozalash bo'yicha qat'iy amaliyotlar talab etiladi.</p> <p>Bitta umumiy standartga ega bo'lish to'qimachilik protsessorlari va ishlab chiqaruvchilari o'z matolari va kiyimlarini barcha yirik bozorlarda qabul qilingan bitta organik sertifikat bilan eksport qilishlari mumkinligini anglatadi. Ushbu shaffoflik iste'molchilarga yashil ta'minot zanjirlaridan olingan haqiqiy organik mahsulotlarni tanlash imkoniyatini beradi.</p>	<p>Evropa Ittifoqi, Yaponiya, Koreya, AQSh, Angliya, Turkiya</p>
<p>SEDEX</p> 	<p>SEDEX – Yetkazib beruvchining axloqiy ma'lumotlari almashinuvi notijorat, a'zolikka asoslangan tashkilot bo'lib, u global ta'minot zanjirida mas'uliyatli, axloqiy biznes yuritishni</p>	<p>Evropa Ittifoqi, Yaponiya, Koreya,</p>

<p style="text-align: center;">SMETA</p> 	<p>yaxshilash uchun xaridorlar va yetkazib beruvchilar bilan ishlaydi.</p> <p>SEDEX 2001 yilda tashkil etilgan bo‘lib, ijtimoiy audit standartlari va monitoring usullarini birlashtirish uchun chakana sotuvchilar guruhi.</p> <p>SEDEX notijorat tashkilot bo‘lib, ta‘minot zanjiri bo‘ylab axloqiy (ijtimoiy va ekologik) ko‘rsatkichlarni doimiy ravishda yaxshilash majburiyatini olgan korxonalar (manfaatdor tomonlar) a‘ziligiga asoslangan.</p> <p>SEDEXni yaratishdan asosiy maqsad ijtimoiy va axloqiy mas‘uliyat uchun ta‘minot zanjiri doirasidagi tashkilotlar o‘rtasida SMETA metodologiyasiga muvofiq o‘tkazilgan auditlar bo‘yicha ma‘lumot almashish uchun ochiq ma‘lumotlar bazasini joriy etishdan iborat.</p> <p>SMETA axloq kodeksi yoki sertifikatlash jarayonini tashkil etmaydi, lekin axloqiy audit bo‘yicha eng yaxshi amaliyotni o‘z ichiga olgan tartibni tavsiflaydi.</p> <p>SMETA mehnat standartlari, mehnat xavfsizligi va salomatligi modullari hamda atrof-muhitni muhofaza qilish va biznes axloqiga oid ixtiyoriy elementlarni o‘z ichiga olgan baholash vositasi sifatida Savdoda Etika tashabbusi (ETI kodeksi) va mahalliy qonunchilikdan foydalanadi. Ushbu audit muayyan kompaniyaning mehnat amaliyotini to‘liq tekshirishdir.</p> <p>SMETA to‘qimachilik sanoatida, ayniqsa, ko‘p sonli ishchilar ish bilan ta‘minlangan tikuvchilik fabrikalarida yuqori talabga ega. Ko‘pgina evropalik xaridorlar ijtimoiy mas‘uliyatli etkazib beruvchilar bilan hamkorlik qilishni afzal ko‘radilar, bu esa etkazib beruvchining xodimlarining ijtimoiy jihatdan maqbul mehnat sharoitlariga ega ekanligini bildiradi.</p> <p>SMETA platformasi ijtimoiy baholangan etkazib beruvchilar haqida ma‘lumot almashish uchun manba bo‘lib xizmat qiladi.</p>	<p>AQSh, Angliya, Turkiya</p>
<p style="text-align: center;">BCI</p> 	<p>BCI – (Better Cotton Initiative) global notijorat tashkilot va dunyodagi eng yirik barqaror paxta dasturidir.</p> <p>BCI paxta yetishtirish va qayta ishlashning salbiy ta‘sirini bartaraf etish orqali butun dunyo bo‘ylab paxta ishlab chiqarishni o‘zgartirishga intiladi.</p> <p>BCI keng doiradagi manfaatdor tomonlar bilan ishlash orqali atrof-muhitni muhofaza qilish, fermer jamoalari va paxta yetishtiruvchi hududlar iqtisodiyoti samaradorligini oshirish uchun doimiy takomillashtirishga yordam beradi.</p> <p>Ushbu maqsadga erishish uchun BCI 4 ta asosiy vazifani belgilaydi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Paxta ishlab chiqarishning atrof-muhitga salbiy ta‘sirini kamaytirish; - Paxta yetishtiruvchi hududlarda turmush darajasini oshirish va iqtisodiy rivojlanish; - Ta‘minot zanjiri bo‘ylab “Better Cotton” tashabbusiga sadoqat ortirish; 	<p>Evropa Ittifoqi, Yaponiya, Koreya, AQSh, Angliya, Turkiya</p>

<p style="text-align: center;">OCS</p> 	<p style="text-align: center;">- Barqarorlik va BCIGA bo'lgan ishonchni oshirish.</p> <p style="text-align: center;">Organik Content Standard - Organik tarkib standarti (OCS) xalqaro ixtiyoriy standart bo'lib, tan olingan milliy organik standartlarga muvofiq sertifikatlangan fermer xo'jaligidan olingan materiallarni saqlash zanjirini ta'minlaydi.</p> <p>Standart xo'jalikdan to yakuniy mahsulotgacha bo'lgan organik o'stirilgan xomashyoni tekshirish uchun qo'llaniladi.</p> <p>OCS 95-100 foiz organik moddalarni o'z ichiga olgan har qanday nooziq-ovqat mahsulotiga nisbatan qo'llaniladi. Standart yakuniy mahsulotda organik moddalar mavjudligini va miqdorini tasdiqlash uchun mo'ljallangan va iste'molchiga xom ashyo oqimini manbadan yakuniy mahsulotgacha kuzatib borish imkoniyatini beradi.</p>	<p>Evropa Ittifoqi, Yaponiya, AQSh, Angliya, Turkiya</p>
<p style="text-align: center;">FSSC 22000</p> 	<p style="text-align: center;">FSSC 22000 oziq-ovqat zanjirida ishtirok etuvchi kompaniyalarning oziq-ovqat xavfsizligini boshqarish tizimlarini yakuniy iste'mol qilishgacha tekshirish va sertifikatlash uchun ishlatiladi.</p> <p style="text-align: center;"><i>Xususan: Oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqaruvchilar Barcha umumiy ovqatlanish shoxobchalari, chakana savdo korxonalari.</i></p> <p>FSSC 22000 standarti ISO 22000 ga asoslangan va Global Oziq-ovqat xavfsizligi tashabbusi (GFSI) tomonidan tan olingan.</p> <p>Global savdoda muhim rol o'ynaydigan dunyoda oziq-ovqat sifati va xavfsizligi xalqaro miqyosda tan olingan standartlarni integratsiyalashuvi tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Oziq-ovqat xavfsizligini boshqarishga kompleks yondashuvni ta'minlovchi FSSC 22000 ISO 9001 (sifat menejmenti tizimi) va ISO 14001 (atrof-muhitni boshqarish tizimi) kabi boshqa xalqaro standartlar bilan yanada integratsiya qilinishi mumkin. Ushbu integratsiya nafaqat mahsulot xavfsizligi va sifatini boshqarishning umumiy tizimini mustahkamlaydi, balki mijozlar va hamkorlarning ishonch darajasini oshiradi.</p> <p>FSSC 22000 ni boshqa standartlar bilan birlashtirish kompaniyaga samaradorlik va raqobatbardoshlikning yangi darajalariga erishish imkonini beradi. Ushbu yondashuv xalqaro bozorlarga chiqishni osonlashtiradi, chunki ko'plab xorijiy hamkorlar turli standartlarga har tomonlama muvofiqlikni baholaydilar. Bu, shuningdek, iste'molchilar sifat va xavfsizlik standartlaridan xabardor bo'lib borayotgan ichki bozorda korxonalarga o'z mavqeini mustahkamlashga yordam beradi.</p> <p>FSSC 22000 ning boshqa xalqaro standartlar bilan integratsiyalashuvi oziq-ovqat sanoati korxonalari uchun yangi ufqlarni ochadi. Bu bizga nafaqat mahsulot sifati va xavfsizligining yuqori darajasini ta'minlash, balki xalqaro miqyosda raqobatdosh ustunliklarni mustahkamlash imkonini beradi.</p>	<p>Evropa Ittifoqi, Yaponiya, Koreya, AQSh, Angliya, Turkiya, Kanada</p>

<p style="text-align: center;">Halal</p> 	<p>Halal – Islom diniga e’tiqod qiluvchilarning hayot tamoyillari va “musulmon axloqi”ga oid qoidalar majmuidir. U, xususan, islom shariatiga muvofiq ovqatlanish standartlarini o‘z ichiga oladi. Halol - bu ruxsat etilgan yoki islom qonunlariga mos keladigan har qanday narsani anglatadi.</p> <p>“Islomda ruxsat etilgan va joiz bo‘lgan hamma narsa” (haromning aksi). Ko‘pincha bu tushuncha musulmonlar uchun to‘g‘ri tayyorlangan va ruxsat etilgan oziq-ovqatga ishora qilish uchun ishlatiladi.</p> <p>“Halol” sertifikatiga ega mahsulotlar yuqori sifatli ekologik toza mahsulotlar bo‘lib, tarkibida zararli moddalar va GMO mavjud emas. Musulmonlar ham, musulmon bo‘lmaganlar ham ko‘pincha Halol sertifikatiga ega mahsulotlarni ekologik tozaligi va xavfsizligi uchun yanada qattiqroq sinovdan o‘tkazish uchun tanlaydilar.</p> <p>Mahsulotlarga “Halol” sertifikatini olish ularning islom diniy qonunlariga muvofiqligini tasdiqlaydi. Tekshiruv mustaqil ixtiyoriy baholash tizimlarida amalga oshiriladi. U nafaqat oziq-ovqat, balki parfyumeriya va kosmetika, tozalash va yuvish vositalari, kiyim-kechak va poyabzal uchun ham tashkil etilishi mumkin.</p> <p>Halal standartlari Islom mamlakatlari standartlari va metrologiya instituti (SMIC) tomonidan ishlab chiqiladi.</p> <p>Islom mamlakatlari standartlari va metrologiya instituti (SMIC) Islom hamkorlik tashkiloti (IHT) mamlakatlari uchun zarur mexanizmlarni ishlab chiquvchi institut sifatida a‘zo davlatlarda yangi standartlarni o‘rnatish va savdodagi texnik to‘siqlarni bartaraf etish, natijada ular o‘rtasidagi savdo hajmini oshirishga qaratilgan. . Institut, shuningdek, sertifikatlarni o‘zaro tan olishdan boshlab, a‘zo davlatlar o‘rtasida materiallar, ishlab chiqarilgan mahsulotlar va mahsulotlar almashinuvini tezlashtirish maqsadida muvofiqlikni baholash sxemalarini yaratishni maqsad qilgan.</p>	<p>Evropa, Osiyo, Yaqin Sharq, AQSh, Angliya, Turkiya</p>
<p style="text-align: center;">ISO</p> 	<p>ISO - (International Organization for Standardization) — Xalqaro standartlashtirish tashkilotining qisqartmasi bo‘lib, 1946 yilda BMT tashabbusi va qarori bilan yaratilgan. Ushbu tashkilotning asosiy maqsadi ko'plab individual milliy standartlarni o'zaro uyg'unlashtirishdir.</p> <p>ISO menejment tizimi (MSS) tashkilotlarga o'z maqsadlariga erishish uchun o'z operatsiyalarida bajaradigan aniq qadamlarni ishlab chiqish, shuningdek, tashkiliy madaniyatni yaratish orqali o'z faoliyatini yaxshilashga yordam beradi.</p> <p>ISO – menejmenti tizimining (QMS) muvofiqlik sertifikati bir yoki bir nechta boshqaruv tizimlarini ishlab chiqish, muvaffaqiyatli joriy etish va amaliyotda foydalanishni tasdiqlovchi hujjatdir.</p> <p>Oddiy so'zlar bilan aytganda, sifat menejmenti tizimi - bu sizning biznesingizni kerakli tarzda olib borishini ta'minlaydigan aniq belgilangan jarayonlar va mas'uliyatlar to'plami. Har bir</p>	<p>Evropa, Osiyo, Yaqin Sharq, AQSh, Kanada, Angliya</p>

	<p>tashkilot mijozlar ehtiyojini qondirishni yaxshilash uchun mo'ljallangan rasmiy siyosatlar, jarayonlar va protseduralar to'plamidan iborat bo'lgan o'z SMSni ishlab chiqadi. Menejment tizimi ishlab chiqarish, xizmatlar ko'rsatish va boshqa asosiy biznes jarayonlarida sifat nazoratini standartlashtirish va yaxshilash bo'yicha tashkilotlar faoliyatini boshqaradi.</p> <p>Menejment tizimining asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Xatolarni kamaytiring va operatsion samaradorlikni oshiradi; - Sifatli mahsulotlar va xizmatlarni taqdim etish orqali mijozlarning qoniqishini oshiradi; - Tashkilot faoliyatini doimiy ravishda baholash va takomillashtiriladi. <p>ISO sertifikatining mavjudligi mahsulotning xaridorlar orasida jozibadorligini oshiradi. Sertifikatga ega bo'lgan mahsulotni qimmatroq narxda sotish mumkin, chunki import qiluvchilar tasdiqlangan sifatli mahsulotlarga ko'proq sodiqdirlar.</p> <p>Menejmenti tizimlarini quyidagi standartlar asosida sertifikatlashtiriladi.</p> <p>ISO 9001 - Sifat menejment tizimi;</p> <p>ISO 14001 - Ekologik menejment tizimi;</p> <p>ISO 45001- Salomatlik va xavfsizlikni boshqarish tizimlari</p> <p>ISO 22000 - Oziq-ovqat havfsizligi menejment tizimi;</p> <p>ISO 50001 - Energo menejment tizimi;</p> <p>ISO/TS 16949 - Avtomobil sanoatida sifat menejment tizimi.</p>	
--	---	--

**Xalqaro tamg'alash to'g'risida
MA'LUMOT**

Tamg'alash nomi	Standart mazmuni va talablari	Talab etiladigan davlatlar
<p>CE markirovka</p> 	<p>CE markirovka – (Conformité Européenne) mahsulotning Yevropa Ittifoqi talablariga muvofiqligini tasdiqlovchi hujjatdir.</p> <p>Bundan tashqari, Yevropa Ittifoqining har bir mamlakati o'z normalari va standartlarini joriy qilishi mumkin, agar mahsulot ushbu hududda sotilgan bo'lsa, ular ham bajarilishi kerak.</p> <p>Belgilash mahsulot sifatini tasdiqlamaydi. Unda aytilishicha, mahsulotlar odamlar va atrof-muhit uchun xavfsizdir. CE qisqartmasi bu "Evropa muvofiqligi" degan ma'noni anglatadi.</p> <p>Evropa ko'rsatmalariga muvofiq sertifikatlash barcha ob'ektlar uchun zarur emas, faqat ma'lum toifalar uchun, masalan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tibbiy asbob-uskunalar; - bolalar uchun o'yinchoqlar; - qurilish uchun mahsulotlar va materiallar; - mashinalar, texnik vositalar, uskunalar; - o'lchov asboblari; <p>Evropa Ittifoqiga a'zo mamlakatlardan birida sotish uchun tasdiqlangan mahsulotlarni uyushmaning boshqa mamlakatlarida erkin sotishga ruxsat beriladi. Bundan tashqari, Yaponiya, Shveytsariya, AQSh, Isroil, Avstraliya, Yangi Zelandiya va Kanada bilan kelishuvlar mavjud bo'lib, ular Idoralar belgisi bo'lgan mahsulotlarni ushbu mamlakatlarga eksport qilish imkonini beradi.</p>	<p>Evropa Ittifoqi, Yaponiya, Shveytsariya, AQSh, Isroil, Avstraliya, Yangi Zelandiya va Kanada</p>
<p>EAC</p> 	<p>EAC – Yevroosiyo muvofiqligini anglatadi. Bu mahsulot sifat va xavfsizlik standartlariga javob berishini anglatadi. Ushbu belgi ittifoq mamlakatlarida ishlab chiqariladigan yoki ularga import qilinadigan tovarlarga nisbatan qo'llaniladi.</p> <p>Yevroosiyo muvofiqligining qisqartmasi bo'lib, "Yevroosiyo muvofiqligi" degan ma'noni anglatadi. Ushbu harflar Bojxona ittifoqining texnik reglamentlarida belgilangan sinovlardan o'tgan va ushbu turdagi tovarlarga qo'yiladigan barcha talablarga javob beradigan mahsulotlarni belgilaydi.</p> <p>Yevroosiyo muvofiqligi (EAC) u bilan belgilangan mahsulotlar Bojxona ittifoqining texnik reglamentlarida belgilangan barcha baholash tartib-qoidalaridan o'tganligini ko'rsatadigan aylanma belgisi.</p>	<p>Rossiya, Belarus, Qozog'iston, Qirg'iziston, Armaniston</p>

**GSP+ va REX tizimlari to'g'risida
MA'LUMOT**

Tizim nomi	Standart mazmuni va talablari	Talab etiladigan davlatlar
<p style="text-align: center;">GSP+</p> 	<p>Preferensiyalarning bosh tizimi “GSP+” rivojlanayotgan mamlakatlardan rivojlangan mamlakatlar bozorlariga eksport qilinadigan tovarlarga bojxona tariflaridan imtiyozlar berish tizimi hisoblanib, deyarli barcha turdagi sanoat va qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qamrab oladi. Xususan, bu turdagi tizim, Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkilotiga a'zo mamlakatlar, xususan, AQSh, Yevropa Ittifoqi, Yaponiya, Kanada, Avstraliya, Shveysariya kabi davlatlar tomonidan taqdim etiladi.</p> <p>Xorijiy mamlakatlarga “GSP”+ doirasidagi imtiyozlarni taqdim etish jarayoni Yevropa parlamenti va Yevropa Ittifoqi Kengashining maxsus reglamenti talablariga asosan tartibga solinadi.</p> <p>Ushbu reglament talablariga asosan, “GSP+” tizimi doirasidagi imtiyozlarni qo'lga kiritish bir nechta shartlar asosida amalga oshirilib, asosiy shartlardan biri bu mamlakat tomonidan 27 ta (7 ta – inson huquqlari, 8 ta - mehnat standartlari, 8 ta - atrof-muhitni muhofaza qilish, 4 ta - samarali davlat boshvaruvi sohasida) xalqaro konvensiyalarni ratifikatsiya qilish va uning doirasidagi majburiyatlarni samarali bajarish hisoblanadi. “GSP” reglamenti “GSP+” oluvchilarining majburiyatlarini doimiy kuzatib borishni nazarda tutadi.</p> <p>Shuningdek, Yevropa Ittifoqi tomonidan o'rnatilgan tartibga ko'ra, mamlakat tomonidan mazkur tizim doirasidagi imtiyozlarni olish bo'yicha rasmiy ariza yuqorida sanab o'tilgan xalqaro konvensiyalar to'laqonli ratifikatsiya qilingandan so'ng taqdim etilishi mumkinligi belgilangan.</p> <p>Mazkur arizani yevropa tomoniga taqdim etishgacha bo'lgan vaqt davomida Yevropa Komissiyasi tomonidan taqdim etilgan respublikadagi milliy qonunchilik normalarining xalqaro konvensiyalar talablariga muvofiqligi yuzasidan rasmiy savolnomaga o'tgan yilning fevral oyida Investitsiyalar va tashqi savdo vazirligi tomonidan tegishli vazirlik va idoralar bilan birgalikda tayorlangan batafsil javoblar yevropa tomoniga yuborilgan.</p> <p>2021-yil 10 aprel kunidan boshlab O'zbekiston uchun Yevropa Ittifoqining barqaror rivojlanish va samarali boshqaruv bo'yicha maxsus preferensiyalar tizimi (“GSP+”) kuchga kirdi. O'zbekiston mazkur tizimga Preferensiyalar bosh tizimi (“GSP”) doirasida benefitsiar mamlakat sifatida qabul qilindi va mazkur tizim doirasida imtiyozlar taqdim etilgan 9-mamlakat hisoblanadi.</p> <p><i>Ma'lumot uchun: hozirgi vaqtga qadar Armaniston, Boliviya, KaboVerde, Mo'g'iliston, Qirg'iziston, Pokiston,</i></p>	<p>Evropa Ittifoqi</p>

	<p><i>Filippin va Shri-Lanka mamlakatlari mazkur imtiyozlardan foydalanib kelayotgandi.</i></p> <p>Yevropa Ittifoqining barqaror rivojlanish va samarali boshqaruv bo'yicha maxsus preferensiyalar tizimi ("GSP+") imtiyozlari doirasida esa O'zbekiston yevropa bozoriga 6200 dan ortiq tovar pozitsiyalarini bojxona bojlarsiz eksport qilish imkoniyatiga ega bo'ldi.</p> <p>Xususan, ushbu tovar pozitsiyalari qatorida respublikaning asosiy eksport salohiyatiga ega bo'lgan keng turdagi tekstil mahsulotlari, oyoq qiyim, qishloq xo'jaligi mahsulotlari, transport vositalari, mineral o'g'itlar, neft va kimyo sanoati mahsulotlari, qurilish materiallari, keramika va metall mahsulotlari hamda texnologik uskunalar bojxona boji to'lashdan ozod etilgan.</p> <p>Agar yaqqol misollar keltiradigan bo'lsak, "GSP+" tizimi doirasida standart "GSP" tizimidan farqli o'laroq olma va pomidor sharbatlariga nisbatan – 13,3-25,5%, shaftoli va o'rik – 14,1-16,5%, muzlatilgan sabzavotlar (kartoshka, olivka, pomidor va boshqalar) – 10,9%, yuk tashish uchun mo'ljallangan transport vositalari – 15,4%, oyoq qiyim mahsulotlari – 11,9%, konservalangan sabzavotlar – 14,1%, baliq go'shti va filesi – 14,5%, meva sharbatlari – 14,5, bolalar kiyim-kechaklari - 8,4% va futbolkalar – 9,6% miqdoridagi bojxona bojlari bekor qilingan.</p>	
<p>REX</p> 	<p>O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 13-dekabrda 994-son qarori bilan tasdiqlangan "Tovarlarning kelib chiqishini sertifikatlashtirish tartibi to'g'risida"gi Nizomning 6-bob 48-bandiga asosan Yevropa Ittifoqining Eksport qiluvchilarni ro'yxatdan o'tkazish tizimida (REX) ruyxatdan o'tkazuvchi organ "O'zbekekspertiza" AJ deb belgilangan.</p> <p>REX tizimi – bu Yevropa Ittifoqining Preferensiyalarning bosh tizimida qo'llaniladigan tartibga muvofiq tovarlar kelib chiqishining imtiyozga ega ekanligini tasdiqlash maqsadida eksportchilarni ro'yxatdan o'tkazish tizimidir. Ro'yxatdan o'tkazish eksportchilar o'z tadbirkorlik faoliyati haqidagi ma'lumotlar o'rnatilgan tartibda kiritilgan arizasi asosida amalga oshiriladi.</p> <p>"Evropa Ittifoqi davlatlariga tovarlar eksport qilingan holda, Yevropa Ittifoqi Bosh preferensiyalar tizimining kelib chiqishi talablariga javob beradigan, umumiy qiymati 6000 yevrodan oshadigan tovarlarning kelib chiqishini deklarasiyalash orqali tasdiqlash uchun, REX tizimidan ro'yxatdan o'tkazilgan bo'lishi shart.</p> <p>Ekspertiza dalolatnomasi yoki ariza-deklaratsiya asosida sertifikat, eksport qilinayotgan tovarning shartnomada ko'rsatilgan barcha miqdoriga yoki tovar turkumiga (eksport qiluvchining ixtiyoriga ko'ra) quyidagi shakllarda rasmiylashtiriladi:</p> <p>a) Bosh preferensiyalar tizimiga muvofiq preferensiyalar taqdim etuvchi xorijiy davlatlarga eksport qilinayotgan tovarlarga — A shaklida;</p>	<p>Evropa Ittifoqi</p>

	<p>b) Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi davlatlariga — ST-1 shaklida;</p> <p>Shuningdek, Karantin inspeksiyasi tomonidan rasmiylashtiriladigan fitosanitar sertifikat hamda tovarlarning kelib chiqishi to'g'risidagi sertifikat barcha davlatlarda majburiy tarzda talab etilishi belgilangan.</p> <p>Shu bilan birga, eksport qilinadigan davlatlardagi savdo tarmoqlarining talablariga muvofiq mahsulotlarga ixtiyoriy ravishda menejment tizimlari sertifikatlari talab qilinishi mumkin.</p> <p>Ma'lumot uchun, REX tizimida ro'yxatdan o'tish uchun zarur bo'lgan hujjatlar ro'yxati:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Korxona guvohnomasi (yuridik shaxs guvohnomasi); 2. Direktorning pasporti nusxasi; 3. Direktorni tayinlash to'g'risidagi buyruq; 4. Ishlab chiqarish jarayonida ishlatiladigan xom ashyo, agar import qilingan bo'lsa, import qilingan Yuk bojxona deklarasiyasi; 5. Texnologik jarayon va ishlab chiqarish ma'lumotlarining tavsifi; <p>REX tizimida ro'yxatdan o'tish uchun avvalo application.expertiza.uz veb-saytida ekspertiza dalolatnomasi uchun ariza topshirish kerak.</p> <p>Ariza topshirilgandan so'ng REX tizimida ro'yxatdan o'tish uchun ariza to'ldirish kerak (arizani https://www.expertiza.uz/ saytida olish mumkin).</p>	
--	--	--